

POL-30 Yildirim-Tuoma Sena(UM),
Castrén Matias(UM)

14.10.2020

Asia

Ulkoasiainneuvosto 12.10.2020

Kokous

Ulkoasiainneuvosto 12.10.2020

Ajankohtaisissa aiheissa suuren huomion sai Vuoristo-Karabahin konflikti. Jäsenmaat ilmaisivat täyden tukensa Minskin ryhmän yhteispuheenjohtajille. Jäsenmaat tukivat EU:n ihmisoikeuksien ja demokratian toimintasuunnitelman pikaista hyväksymistä, mutta määräenemmistöpäätöksenteon käyttö jakoi mielipiteitä. Lisäksi keskustelussa nousivat esiin EU-Ukraina-huippukokous, Venezuelan, Mosambikin ja Malin tilanteet sekä Turkin toiminta itäisellä Välimerellä. Myös Turkin toimet Varoshan suljetun kaupungin avaamiseksi tuotiin esille, ja asiaa koskeva EU27-lausunnotuonnos asetettiin hiljaisuusmenettelyyn kokouksen jälkeen. Suomen puheenvuorossa nostettiin Vuoristo-Karabahin konfliktin lisäksi esiin Afganistanin rauhanprosessi ja marraskuussa järjestettävä tukikonferenssi.

Belgrad-Pristina dialogin osalta kuultiin ajankohtaiskatsaus. Kosovon sisäpoliittinen tilanne on tavallistakin haastavampi, ja aikaisemmin tehtyjen sopimusten toimeenpano on kesken. Asiassa peräänkuulutettiin jäsenmaiden tukea viestintään; keskeisiä asioita ovat Kosovon viisumivapauskysymys, jossa tulisi edetä, ja Serbian johdon vakuuttaminen EU-jäsenyysperspektiivistä. Osapuolten täytyy ymmärtää, ettei dialogille ole vaihtoehtoja. Keskustelussa painottuivat mm. EU:n johtorooli dialogissa, EU-perspektiivin keskeisyys kannustimena, USA-yhteistyön tarve ja viestinnän merkitys.

Valko-Venäjää koskevat neuvoston päätelmät hyväksyttiin. Asiassa painoarvoa sai näkemys, että EU:n on nyt siirryttävä valikoivaan kanssakäymiseen Valko-Venäjän nykyhallinnon kanssa. Esiin tuotiin myös, että 50 MEUR ilmoitettua EU-tukea pyritään kanavoimaan siten, ettei se enää kulkisi keskushallinnon kautta. Todettiin, että Lukashenka olisi syytä lisätä pakotteiden piiriin ja että asiasta on tehty poliittinen päätös. Esillä pidettiin myös, että komission on valmisteltava myönteisiä kannustimia sisältävä paketti Valko-Venäjälle, mikäli maassa tapahtuu demokraattinen käänne.

Jäsenmaiden kesken vallitsi yksimielisyys edetä Navalnyin tapausta koskevien pakotteiden suhteen. Jäsenmaat myös vahvistivat tukensa EU:n

Venäjä-politiikan viidelle periaatteelle. Esitettiin huoli Venäjän heikkenevästä ihmisoikeustilanteesta, josta historioitsija Dmitrijevin tapaus mainittiin yhtenä esimerkkinä. Esillä olivat myös EU:n ihmisoikeusrikkomuksiin liittyvä pakotejärjestelmä, suhtautuminen valikoivaan kanssakäymiseen, ympäristö- ja ilmastoyhteistyön laajentaminen, arktinen yhteistyö ja pohjoinen ulottuvuus sekä ihmisten välisten yhteyksien kehittäminen. Strateginen Venäjä-keskustelu on esillä Eurooppa-neuvostossa maaliskuussa 2021 ja keskustelua voidaan pohjustaa vielä ulkoasiainneuvostossa.

Multilateralismikeskustelu lykättiin ajanpuutteen vuoksi pidettäväksi jossain tulevista ulkoasiainneuvoston kokouksista. Sen sijaan lounaalla käytiin keskustelu Latinalaisesta Amerikasta. Keskustelussa oltiin yksimielisiä alueen m

1. Ajankohtaiset aiheet

Vuoristo-Karabahin konfliktin osapuolten kerrottiin sopineen viikonloppuna humanitaarisesta tulitauosta, jonka toivotaan johtavan myös neuvotteluihin ja pysyvään tulitaukoon. EU27-lausunto julkaistiin kokousta edeltävänä päivänä. EU on toimittanut alueelle lääkinnällistä tukea, mutta olisi syytä miettiä myös muita konkreettisia keinoja tukea.

Jäsenmaat ilmaisivat tukensa Minskin ryhmän yhteispuheenjohtajille Vuoristo-Karabahin konfliktin ratkaisupyrkimyksissä. Humanitaarista tulitaukoa pidettiin positiivisena kehityksenä, mutta toisaalta tiedot taisteluiden jatkumisesta sekä Turkin toiminnasta herättivät huolta. Keskustelussa nostettiin myös esiin laajempi alueellinen konteksti, useine jäätyneine konflikteineen. Pyydettiin myös, että aiheesta voitaisiin keskustella omana asiakohtanaan lähitulevaisuudessa.

Kirgisian tilanteen todettiin kehittyneen kaoottiseksi sen jälkeen, kun maan keskusvaalilautakunta ilmoitti 4. lokakuuta järjestettyjen parlamenttivaalien tulokset hylätyiksi. EUH on julkaissut asiasta lausunnon, ja EU:n erityisedustajaa ja Bishkekin EU-delegaation päällikköä on kehoitettu aktiiviseen yhteydenpitoon kansainvälisten kumppanien kanssa.

Kerrottiin, että EU:n ja Ukrainan välisessä huippukokouksessa on käyty rakentavia keskusteluja Ukrainan presidentin Volodymyr Zelenskyin kanssa. Kokouksessa toistettiin EU:n tuki Normandian formaatille, minkä lisäksi keskusteltiin Krimin tilanteesta. Zelenskyi esitteli ajatuksen uudesta kansainvälisestä foorumista Krimin tilanteeseen liittyen (International Crimean Platform). Kokouksessa keskusteltiin myös Itäisestä kumppanuudesta ja Valko-Venäjästä. Huippukokouksen yhteydessä julkaistu yhteinen kannanotto ohjaa yhteistyötä myös jatkossa. EU:n ja Ukrainan välinen assosiaationeuvosto järjestetään Brysselissä joulukuussa.

Venezuelan suhteen kerrottiin jatkuvista pyrkimyksistä mahdollistaa demokraattinen vuoropuhelu maassa. Tällä hetkellä minimivaatimukset vapaille ja tasapuolisille vaaleille eivät täyty, eikä EU näin ollen lähetä vaalitarkkailijoita, mikäli vaaleja ei siirretä. On alettava miettiä, miten EU toimii vaalien jälkeen, kun uusi kansalliskokous korvaa nykyisen. Tilanteen suhteen korostettiin myös, että EU:n täytyy jatkaa toimiaan maan tukemiseksi. Vaalit pitää pyrkiä järjestämään demokraattisia periaatteita kunnioittaen, minkä lisäksi maan humanitaarisen tilanteen heikkenemiseen tulee vastata pikaisesti.

Mosambikin tilannetta kuvailtiin huolestuttavaksi. EU:lta on pyydetty humanitaarista ja kehitysapua, ja pyyntöön pyritään vastaamaan. EU:lta peräänkuulutettiin nopeaa toimintaa ja tukea humanitaarisen ja turvallisuustilanteen parantamiseksi. Myös vierailua Mosambikiin tapaamaan maan viranomaisia ehdotettiin. Tilanteen todettiin myös vaikuttavan alueellisesti koko itäisessä ja eteläisessä Afrikassa.

EU:n ihmisoikeuksien ja demokratian toimintasuunnitelman suhteen todettiin, että sisällöstä on päästy edellisellä viikolla yhteisymmärrykseen asiantuntijatasolla. Paketin toinen osuus koskee määräenemmistöpäätöksenteon käyttöä toimintasuunnitelman toimeenpanossa, mikä on välttämätöntä, jos EU haluaa saavuttaa globaalin johtoroolin ihmisoikeuksien ja demokratian edistäjänä. Määräenemmistöpäätöksenteon käytön mahdollistaminen nopeuttaisi ja tehostaisi päätöksentekoa. Todettiin myös, että olisi aika siirtyä ohjelman toimeenpanoon, joka tukee EU:n uskottavuutta ihmisoikeuksien ja demokratian edistäjänä.

Keskustelussa esitettiin myös toive, että EU:n ihmisoikeuksien ja demokratian toimintasuunnitelma voitaisiin hyväksyä seuraavassa ulkoasiainneuvostossa. Keskustelua määräenemmistöpäätöksenteon käytöstä jatketaan, mutta todettiin, että tämä koskisi ainoastaan toimintasuunnitelman toimeenpanoa, ei ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa yleisesti. Lisäksi EU:n ihmisoikeuspakoteregiimi nostettiin esiin ja peräänkuulutettiin sen pikaista hyväksymistä.

Malin suhteen kuultiin, että väliaikaisen presidentin nimittäminen Malissa on askel kohti uutta siviilihallintoa. Nostettiin esiin rankaisemattomuuden vastaisen toiminnan ja korruption kitkemisen tärkeys, keskustelu EU-operaatioiden jatkamisesta sekä EU:n tuki Malille transitiövaiheessa.

Nostettiin esiin tarve EU:n strategialle Intian-Tyynenmeren aluetta varten. Huomautettiin yhteyksien tiivistymisestä alueella. Pyydettiin, että asiasta käytäisiin perusteellinen keskustelu lähitulevaisuudessa.

Ilmastodiplomatiaan liittyen Kiinan ilmoitus hiilineutraaliustavoitteestaan vuoteen 2060 mennessä toivotettiin tervetulleeksi. Todettiin, että EU:n tulee kiinnittää enemmän huomioita ilmastomuutoksen geopolitiisiin ulottuvuuksiin ja viitattiin EU:n päivitettyihin ilmastotavoitteisiin.

Keskusteluissa mainittiin myös Turkin tuoreesta ilmoituksesta lähettää Oruc Reis –tutkimusalus uudelleen Kreikan merialueelle. Todettiin, että Turkin toiminta heikentää alueen vakautta.

Myös Turkin toimista Varoshan suljetun kaupungin avaamiseksi kerrottiin sekä viitattiin YK:n turvallisuusneuvoston puheenjohtajan 9. lokakuuta julkaistun lausuntoon. Lisäksi kerrottiin Turkin tuoreista aikeista jatkaa porauksiaan Kyprokseen talousvyöhykkeellä.

EU-johtajien todettiin keskustelleen kattavasti Turkista lokakuun alussa järjestetyssä Eurooppa-neuvostossa. Turkin toimia tullaan arvioimaan uudestaan vuoden loppuun mennessä. Turkin viimeaikaiset toimet ovat kuitenkin osoittaneet, ettei Turkki ole halukas normalisoimaan suhteitaan EU:iin, ja tämä tulee huomioida suhteita arvioitaessa. Varoshaan liittyen todettiin, että asiasta on julkaistu lausunto.

Suomen puheenvuorossa esitettiin täysi tuki Ranskalle ja Minskin ryhmän yhteispuheenjohtajille, minkä lisäksi viitattiin UMI Haaviston hiljattaisiin puhelinkeskusteluihin Armenian ja Azerbaidžhanin ulkoministereiden kanssa. Lisäksi nostettiin esiin Afganistanin rauhanprosessi ja marraskuussa järjestettävä tukikonferenssi, jota Suomi isännöi yhdessä Afganistanin hallituksen ja YK:n kanssa. Afganistanille tulee näyttää, että kansainvälinen kiinnostus ei ole laskenut, minkä lisäksi tulee osoittaa, että työhön muun muassa ihmisoikeuksien, koulutuksen ja tyttöjen aseman edistämiseksi on edelleen sitouduttu.

2. Belgradin ja Pristinan vuoropuhelu

Keskusteluun osallistui EU:n erityisedustaja Miroslav Lajcak. Kosovon sisäpoliittisen tilanteen todettiin olevan tavallistakin haastavampi ja aikaisemmin tehtyjen sopimusten toimeenpanon kesken. Serbialta ja Kosovolta odotetaan dialogiyhteistyötä hyvässä hengessä. Molempien osapuolten suhtautuminen dialogiin onkin tällä hetkellä rakentavaa. Päätöslauselman 1325:n ottamista huomioon dialogissa toivottiin. Todettiin, että on tärkeää varmistaa naisten osallistuminen prosessiin; sen on todettu tuovan kestävämpiä ratkaisuja. Kesällä saavutettiin edistystä sisäisiä pakolaisia ja taloudellista

yhteistyötä koskevissa kysymyksissä. Käsiteltävänä ovat nyt keskinäiset taloudelliset- ja omaisuusvaateet sekä vähemmistökunnat, ts. serbikuntien yhteisö. Erityisedustaja Lajcak matkustaa alueelle 13.10.2020 ja vierailee Belgradissa ja Pristinassa. Perille vietävät viestit kiteytettiin seuraavasti:

- Kosovon johtajien täytyy tuntea, että heillä on EU:n tuki, ja tässä viisumivapaus auttaisi.
- Myös Serbian johtajien täytyy tuntea, ettei EU-jäsenyys ole kaukainen unelma – jäsenyyteen ei kuitenkaan tule olla oikopolkuja.
- Molempien täytyy ymmärtää, ettei dialogille ole vaihtoehtoja, eikä ratkaisuun ole oikotietä.

Vaikka dialogin roolia korostettiin, todettiin myös, ettei sitä voi nähdä erillään koko alueesta. Haasteina ovat mm. taantunut demokratiakehitys, covid sekä kolmansien tahojen vaikutus. Myös Serbian todettiin olevan keskeinen eurooppalainen maa, jonka jäsenyyden estyminen vaikuttaisi EU:n jalansijaan Länsi-Balkanilla. Myös Bosnia-Hertsegovinan heikkenevän tilanteen todettiin vaativan huomiota. Keskustelussa peräänkuulutettiin kattavaa Länsi-Balkan-keskustelua.

Myös kannustumien merkitystä korostettiin. EU on alueen suurin kauppakumppani, lahjoittaja ja investoija, sekä voi tarjota jäsenyysperspektiivin. Tästä pitää viestiä vahvasti. EU-jäsenyyden prosessin kuvailtiin olevan valttikortti, jota tulee käyttää viisaasti. Kosovon viisumivapauskysymys tulee tuoda uudestaan agendalle - laajentumispaketissakin todettiin Kosovo täyttävän kriteerit.

Keskustelussa esiin nousi myös PL 1325:n ja naisten roolin huomioiminen dialogissa. Myös kysymys Kosovon viisumivapauden agendalle tuomisen tärkeys tuli esille. Puheenvuoroissa mainittiin myös, että dialogin tavoitteena on laillisesti sitova sopimus – EU:n laajentuminen/Länsi-Balkanin maiden jäsenyysperspektiivi on eri asia.

Tuotiin esiin, että EU:n rooli on takapihallaan oleellinen. USA:n kanssa tulee tehdä yhteistyötä. Washingtonin sopimusten todettiin luovan tiettyä momentumia. Myös Kiinan, USA:n ja Venäjän vaikutusta prosessiin tuotiin esiin.

Suomen puheenvuorossa tuotiin ilmi, että Kosovon täytyy puhua myös vaikeista asioista, kuten serbikuntien yhteisöstä. Serbian tulee näyttää johtajuutta ja valmiutta saada aikaan tuloksia. EU-perspektiivin kannalta on tärkeää, että Albanian ja Pohjois-Makedonian neuvottelukehyksistä tehdään päätös. Yhteistyö ja koordinaatio USA:n kanssa on tärkeää, mutta Serbia-Kosovo on eurooppalainen kysymys ja EU:n tulee olla kuskin paikalla.

3. Valko-Venäjä

Todettiin korkea edustaja Borrellin kontaktit Valko-Venäjän ulkoministeri Makein kanssa ja EU:n viestit, mukaan lukien huoli Minskin EU-maiden edustustojen tilanteesta. Todettiin, että valmisteilla oli toinen pakotelistauspaketti. Lukashenkan listaamiselle ei nähty esteitä. Suhteiden uudelleentarkastelussa on syytä edetä nopeasti. Nyt EU on tehnyt selväksi, mitä se voisi tarjota demokraattiselle Valko-Venäjälle. Lisäksi todettiin, että komissio on työssä pakotteiden toimeenpanemiseksi ja avustusta suunnattaan väkivallan uhreille. Esitettiin tyytyväisyys päätelmien nopeasta hyväksymisestä. Korostettiin, että demokraattista Valko-Venäjää varten tarvitaan komissiolta myönteisiä kannustimia sisältävä paketti.

EU maiden diplomaattien suhteen ilmoitettiin valmiutta vastavuoroiisiin toimiin vastauksena karkotuksiin. Todettiin, että EU-maiden lähettiläitä on kutsuttu konsultaatioihin ja valtuuskirjeiden jättämistä viivästytetty. Toisaalta todettiin myös, että takaisinkutsuttujen lähettiläiden pitää voida palata Minskiin. Jäsenmailta myös toivottiin solidaarisuutta ja samanlaisia toimia kuin Skripal-tapauksessa. Tuotiin myös esiin, että Valko-Venäjän pakotteista johtuvat vastatoimet kohdistuvat vain osaan jäsenmaista. Tihanouskajan etsintäkuulutuksen katsottiin olevan merkki siitä, että Valko-Venäjän hallinto ei halua neuvotella.

Suomen puheenvuorossa esiteltiin kolme lyhyttä huomiota: Lukashenka ei ole osoittanut joustavuutta, joten on aika, että hänet pitäisi lisätä pakotteiden piiriin. Mahdollisuus Etyjin kautta tapahtuvalle välitystoiminnalle on kuitenkin pidettävä auki. Valko-Venäjän kanssa on aloitettava valikoiva kanssakäyminen, jossa tiettyjen sektoreiden yhteistyötä – kuten kansalaisyhteiskunta, ympäristö ja ydinturvallisuus – voidaan jatkaa.

4. Venäjä

Venäjää koskien keskusteltiin pakotteiden asettamisesta. Päätettiin niiden poliittisesta hyväksynnästä. EU:n suhteet Venäjään eivät ole muuttuneet sisällöllisesti. On kysyttävä, mitä EU voi tehdä, intressien edistämiseksi. Nykyisellään jokaisella jäsenmaalla on enemmän yhteyksiä Venäjään kuin EU:lla, vaikka Venäjän on EU:n suurin naapuri, YK:n turvallisuusneuvoston pysyvä jäsen ja EU:n viidenneksi suurin kauppakumppani. Joissain alueellisissa kysymyksissä, kuten Iranin ydinsopimuksen suhteen, yhteistyö on ollut hyödyllistä, mutta Syyriassa ja Libyassa tilanne on päinvastainen. Ihmisoikeustilanne Venäjällä heikkenee, josta on esimerkkinä Navalnyin ja historioitsija Dmitrijevin tapaukset. Uusi perustuslaki mahdollistaa Putinin viidennen ja kuudennen presidenttikauden. Venäjän disinformaatiokampanjat jatkuvat esteettä. Suhteesta Venäjään tarvitaan kokonaisvaltainen arviointi. Useiden asioiden suhteen olisi tarve liikkua, esimerkkeinä taloudelliset suhteet ja EU:n tarkkailijaroolin hankkiminen arktisessa neuvostossa.

Todettiin, että Venäjän tukea tarvitaan useiden alueellisten kriisien selvittämiseen, kuten Vuoristo-Karabahissa on nähty. Päivänpoliittiset asiat estävät kuitenkin syvällisen strategisen keskustelun Venäjästä. Venäjältä on pyydetty selvitystä Navalnyin tapauksesta. Pelkkä EU:n pyyntö, että Venäjä saattaisi tapaukseen syyllistyneet oikeuden eteen, ei riitä. Tarvitaan myös tasapainoisia ja tarkoin kohdennettuja pakotteita.

Tapauksesta keskusteltaessa painotettiin, että kemiallisten käyttö missään tilanteessa, kenenkään toimesta, ei ole hyväksyttävää. Tämä on pakotteiden taustalla. Tapauksessa on kyse yhteisestä turvallisuudesta. Lisäksi kyseessä on hyökkäys demokratiaa vastaan Venäjällä. Todettiin, että pakotteiden suhteen on pysyttävä tiukkana. Ehtona on edistys Normandia-formaatin keskusteluissa. Silti valikoivan kanssakäymisen mahdollisuuksista ei ole keskusteltu tarpeeksi. Mahdollisia yhteistyöalueita olisivat terveys, ympäristö ja digitaalinen yhteistyö. Suhteiden on perustuttava vastavuoroisuuteen.

Keskustelussa kuitenkin korostettiin, että vain kemiallisten aseiden käyttö ei saa olla perusteena Venäjän oppositiota vastaan tapahtuvien hyökkäysten tuomitsemiselle. Toimeenpanosta todettiin, että valmistelu eteen tavalla, että pakotteet voidaan saattaa voimaan mahdollisimman pian. Komission kerrottiin ehdottavan pian uutta ihmisoikeusloukkauksiin liittyvää pakotejärjestelmää, joka tuo arvokkaan lisän EU:n työkalupakkiin. EU:n on pysyttävä uskollisena arvoilleen. Tästä huolimatta Venäjän kanssa voitaisiin harkita yhteistyötä joillakin alueilla, kuten muuttoliikkeeseen liittyen, konfliktien ratkaisemisessa naapurustossa ja Afrikassa sekä koronakriisin torjumisessa. EU on ohjannut koronakriisiin liittyvää tukea Venäjällekin. Rajat ylittävä yhteistyö on osoittautunut onnistuneeksi yhteistyömuodoksi Venäjän kanssa ja sillä on myönteisiä vaikutuksia ihmisten välisiin yhteyksiin. Pohjoinen ulottuvuus on säilyttänyt houkuttelevuutensa venäläisille toimijoille, ja sen puitteissa tehdään muun muassa ympäristöyhteistyötä.

Suomen puheenvuorossa todettiin, että Venäjän ihmisoikeustilanne on kehittynyt kielteisesti, josta on esimerkkinä historioitsija Dmitrijevin tapaus. Pakotepäätöksen jälkeen Venäjältä on odotettavissa symmetrinen reaktio. Tästä huolimatta on pohdittava EU:n ja Venäjän suhteita. Valikoivan kanssakäymisen puitteissa voitaisiin harkita tehdä ilmasto- ja ympäristöyhteistyötä sekä tukea ydinturvallisuutta. Lisäksi kansalaisyhteiskuntaa ja ihmisten välisten yhteyksien lisäämistä voitaisiin tukea aiempaa enemmän. Venäjän puheenjohtajuus Arktisessa neuvostossa antaa mahdollisuuksia. Yksi huolenaihe on ydinjätteiden dumpaaminen jäämereen. Pohjoisen ulottuvuuden

ympäristöulottuvuus on tärkeä ja antaa mahdollisuuksia tehdä tämän suhteen yhteistyötä. Lisäksi on tärkeää, että tuetaan keskustelua asevalvonnasta. Suomi isännöi tätä koskeneen Yhdysvaltojen ja Venäjän tapaamisen Helsingissä.

5. Latinalainen Amerikka ja Karibia

Aiheen yhteydessä todettiin, että EU:n investoinnit Latinalaisen Amerikan maihin ovat isommat kuin Kiinan, USA:n ja Venäjän investoinnit yhteensä. Mutta viiteen vuoteen ei ole järjestetty huippukokousta Latinalaisen Amerikan kanssa. EU on pääasiallinen toimija CELAC-alueella, mutta nyt maanosan hajaannuksen vuoksi yhteistyö ollut hankalaa. Kannattaakin puhua mieluummin alueellisella tasolla, jos ei voida puhua koko Latinalaisen Amerikan kanssa. USA on ylläpitänyt yhteistyötä ja Kiina on kymmenenkertaistanut yhteistyönsä alueen kanssa. EU:n on myös pyrittävä pitämään yhteyksiä korkeimmalla poliittisella tasolla.

Huomioitavaksi tuotiin myös, että Mercosur-sopimuksen saavuttaminen kesti 20 vuotta, ja nyt näyttää, että sopimuksen ratifiointi ei etene Euroopan parlamentissa eikä monissa jäsenmaissa. Tätä tilaisuutta ei ole varaa nyt menettää. Ymmärretään, että Brasilian suhtautuminen Amazonasin alueeseen ei helpota tätä. Todettiin myös, että nyt kaikkiin kauppasopimuksiin on replikoitu Argentiinan Mercosuriin esittämät klausulit demokratiasta, oikeusvaltioperiaatteesta ja ihmisoikeuksista. Nyt voitaisiin tehdä sama ympäristöklausuulin osalta.

Lisäksi katsottiin, että Latinalainen Amerikka on otettava takaisin EU-agendalle. Alueen kanssa pitäisi tehdä monenkeskistä (multistate) ja alueellista yhteistyötä. Alueen maat ovat erilaisia ja on hyvä katsoa yhteistyötä maittain ja alueittain. Maiden kanssa on paljon kulttuurista yhteistä ml. multilateralismi, ympäristö, ihmisoikeudet ja kestävä kehitys. Post-Cotonou -neuvottelut ja tuleva sopimus antavat myös pohjaa erityisesti yhteistyön tiivistämiselle Karibian alueen maiden kanssa. Ei pidä unohtaa Team Europea.

Keskustelussa oltiin yksimielisiä alueen merkityksestä ja yhteistyön tiivistämisen tärkeydestä. Monet nostivat esille aloja, joilla yhteistyötä voidaan kehittää kuten multilateralismi, demokratia, ihmisoikeudet, naisten ja tyttöjen oikeudet, oikeusvaltio, kyber ja hybridi, ympäristö ja vihreä siirtymä. Kauppasuhteiden tiivistämistä ja Mercosur-sopimuksen pikaista ratifiointia peräänkuulutettiin sekä toivottiin, että huippukokouksia alueellisten organisaatioiden kanssa ryhdyttäisiin jälleen järjestämään.

Suomen edustajat

Ulkoministeri Pekka Haavisto ja virkamiesvaltuuskunta

Asiakirjat

Liitteet

Viite

Asiasanat	ilmasto, Karabahin tilanne, Kirgisia, Kosovo, Latinalainen Amerikka, Mali, Mosambik, Serbia, Turkki, UAN Ulkoasiainneuvosto, Ukraina, Valko-Venäjä, Venezuela, Venäjä, YUTP, Afganistan, ihmisoikeudet
Hoitaa	OM, UM
Tiedoksi	EUE, LVM, MMM, OKM, PE, PLM, SM, STM, TEM, TPK, TULLI, VM, VNK, YM